

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87 —

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Enebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalın!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara , 17 Kânunsani , 1929

Sayı: 112

İlim ve san'at Haftası

Fransanın büyük heykeltıraşlarından (Houdon)un ölümünün yüzüncü yıl dönümü bu sene Fransada büyük tezahürlere sebeb oldu. 1741 de Versaille da doğarak, 87 senelik uzun bir ömre mazhar olan bu san'atkâr, tarihte silinmez izler bırakmış bir çok büyük adamların muasırı olmuştu. Bunlardan bir çoklarının heykellerini yapan (Houdon) Amerikayı ziyaret ederek bir müddet (Philadelphia) da Amerikanın ilk reisicumhuru George Waşington ile beraber bulunmuş ve orada Waşingtonı modelittihaz ederek bir büst yapmıştır. bilâhere bu büstü nümune yaparak meşhur Richmond heykelini vücade getiren san'atkâr, o sıralarda Benjamin Fraklin'le de tanışmıştır.

Bu son günlerde (Houdon)un heykelleri Fransa san'at aleminde olduğu kadar mecmualarında da çok alâka uyandırmıştır. Fransız muharrirlerinden M. Jean Louis Vaudoyer san'atkâr hakkında şu sözleri söylüyor. «Houdon'un heykeltıraşideki kabiliyeti kendisini çok erken gösterdi. Fakat bu kabiliyet kolay kolay, verasetle izah edilemez. Babası değerli bir adamdı. İlk zamanlar bazı yerlerde hademelikte bulunduktan sonra oğlunun doğumunun ikinci senesinde«Ecole

des eleves protégés» ye kapucu oldu. Jean Antoine Houdon bir (studio) havası içinde büyüdü. Onun ilk oyuncakları kil topaklarıydı. San'atkâr, kendisi hakkında şu sözleri söylüyor: «Akademi basamaklarında doğmuş olarak, «9» yaşından itibaren heykel yapmaya başladım ve 16 yaşında büyük mükâfatı kazandım. Bunun üzerine Houdon genç yaşında Italyaya gitti. Talebelik hayatında meydana getirdiği eserlerden en büyüğü meşhur (Ecorche) heykelidir. Bu eserinden anlaşılıyor ki Roma te'siri onun tabiatı müşahadedeki zevkını değiştirmemirtir. Fransaya döndüğü zaman Houdon Akademiye kabul edilmiştir. Akademiye girmek için meydana getirdiği eser uyuyan bir adamı gösteren(Morpheus)dır. (Houdon) sade tahlilci değildir. O mefkûre âlemlerinde yaşayan insanları tasvir etmekte talili olduğu kadar çocuk heykellerinde de muvaffak olmuştur. Houdon uzun bir ömür yaşamıştı, fakat sevdiği her şeyi öldüren inkilâba bir türlü ısınamamıştı; Napoleon zamanı onda bir alâka ve heyecan uyandıramamıştı. Çünkü o, onsekizinci asır salon adamlarındandı.» İnkilâp esnasında bir gün, Houdon'un (studio) sında Aizzeden birinin heykelini

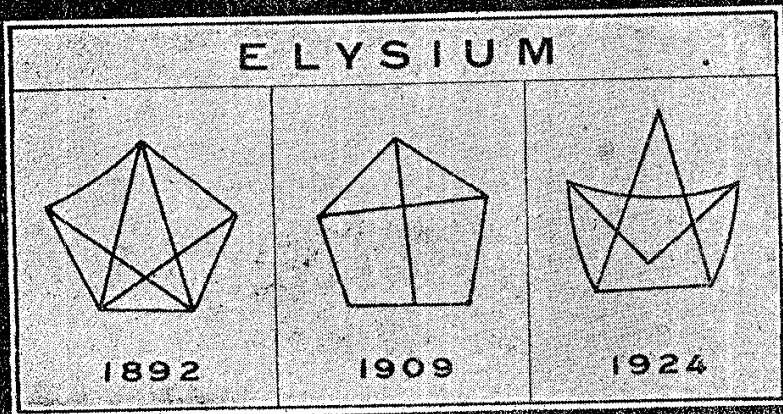
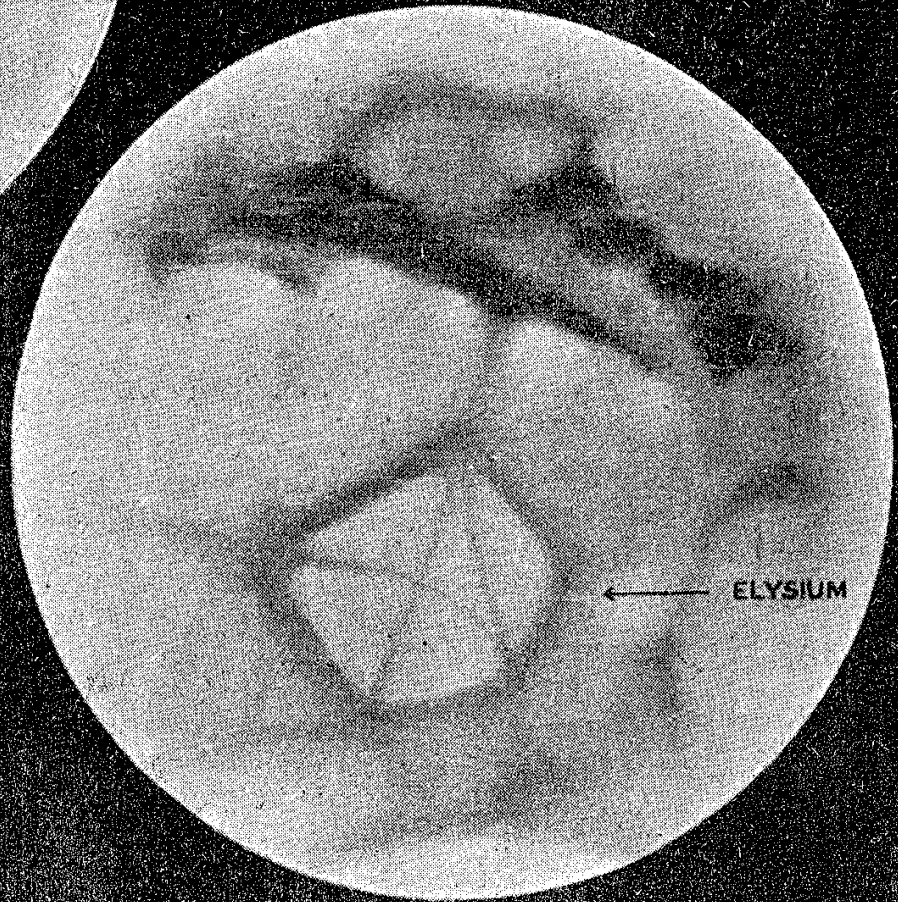
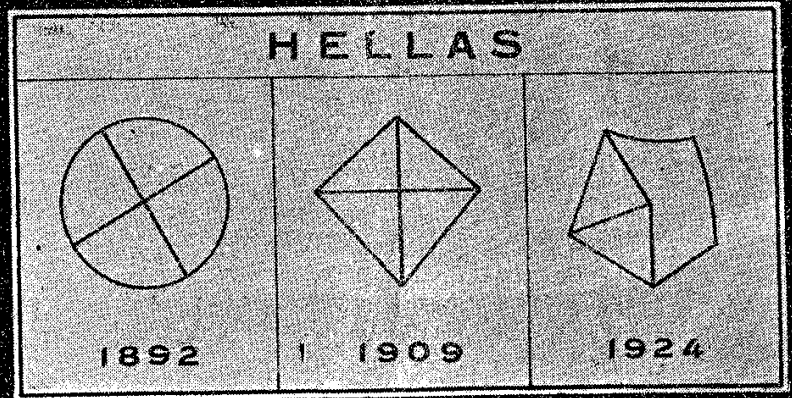
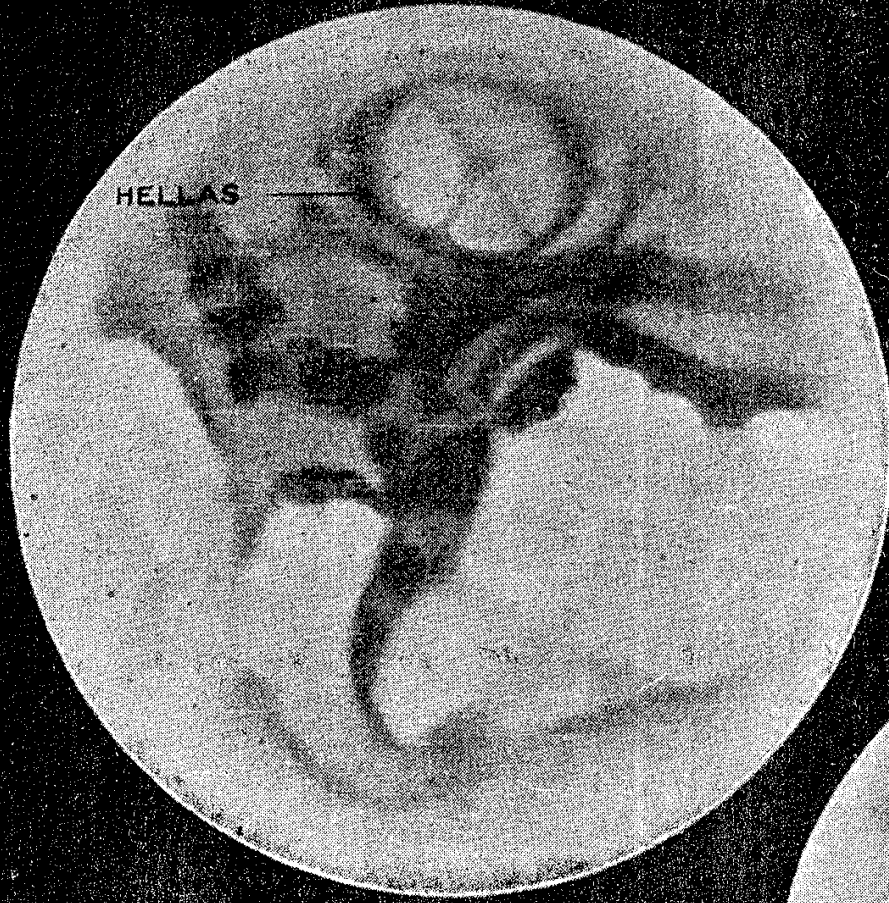
askladığı, (Convension)a ihbar edilmiş; nihayet mahkeme âzası arasında bulunan bir dostunun, bu heykelin (Felsefe)yi temsil ettiğini söylemesi üzerine kurtulmuştu. 19 yaşında (Roma mükâfatı) nı kazandıktan sonra İtalyada geçirdiği on sene zarfında (Pompei) ve (Hergülaneum) daki ilk hafriyatı görmüş, bu onda büyük bir alâka uyandırmıştı.

Buraya dercettiğimiz resimlerinden (Mirabeau) (Napoleon 1) heykelleri mühim olduğu gibi çocuklar üzerindeki etütleri de çok kıymetlidir. Çocuk simalarındaki saffet ve masumiyet, büyük bir maharetle tersimedilmiştir. «Yaz» isimli heykeldeki olgunluk, ve (Sophie Arnauld) (Comtessedesabran) daki derin ifade çok takdiri celbetmiştir.

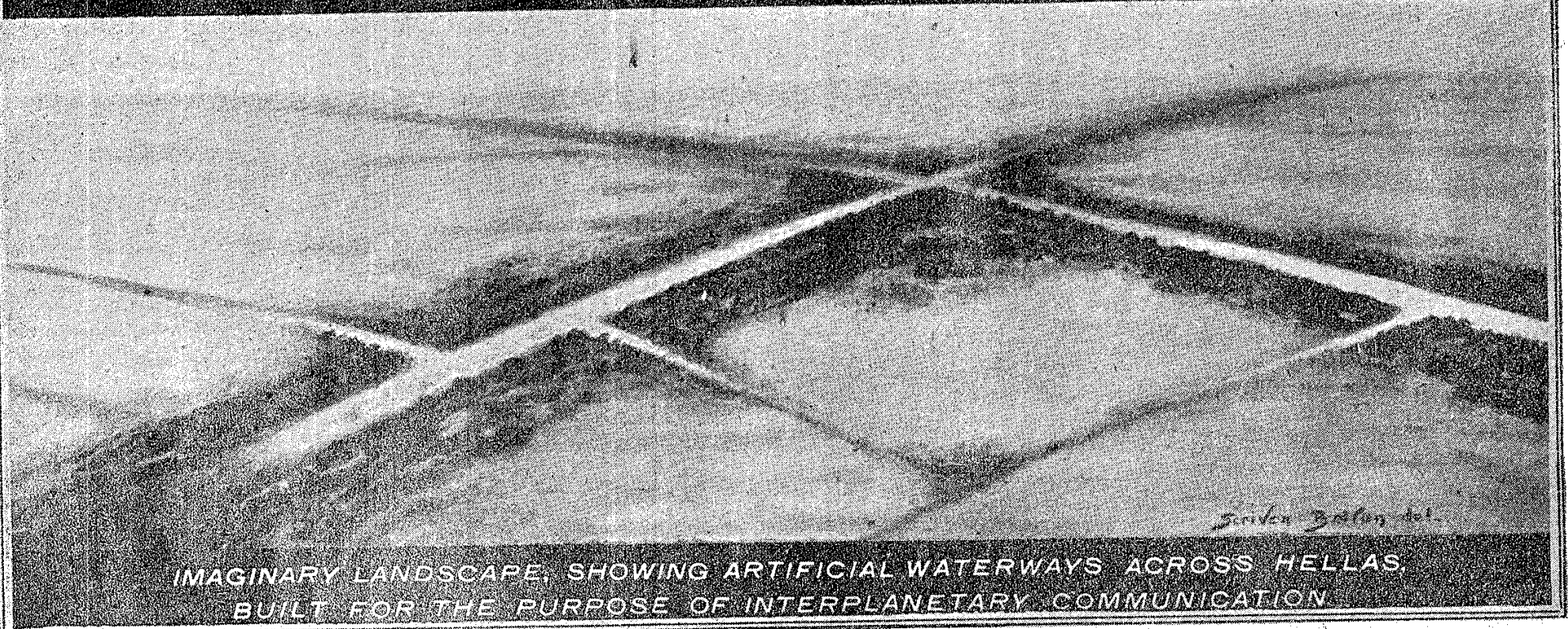
Hulâsa, Houdon, ölümünden beri geçen bir asrın, kendisine ayrı bir zafer çelengi hazırladığı üstatlardan biridir.

* **

Öteden beri hey'etşinaslar arasında merihin meskun olup olmadığı bir mes'ele olmuştur. Her fırsat düştükçe bu sual ortaya atılır. Sir Robert Ball isminde bir ingiliz, vaktiyle mizahî bir şekilde, şöyle tuhaf bir teklifte bulunmuştu: Sahrayı kebirde, büyük vasitalara müracaat ederek merihlilere (Siz orada mısınız?) sualini tevcih

RECENT ASPECT OF MARS. DEPICTING THE TWO GEOMETRICAL FIGURES

IMAGINARY LANDSCAPE, SHOWING ARTIFICIAL WATERWAYS ACROSS HELLAS, BUILT FOR THE PURPOSE OF INTERPLANETARY COMMUNICATION.

«Merih» Seyyaresi yeniden nazarı dikkatı celbediyor — Yazısı metinde —

Mirabeau

Comtesse de Sabrom

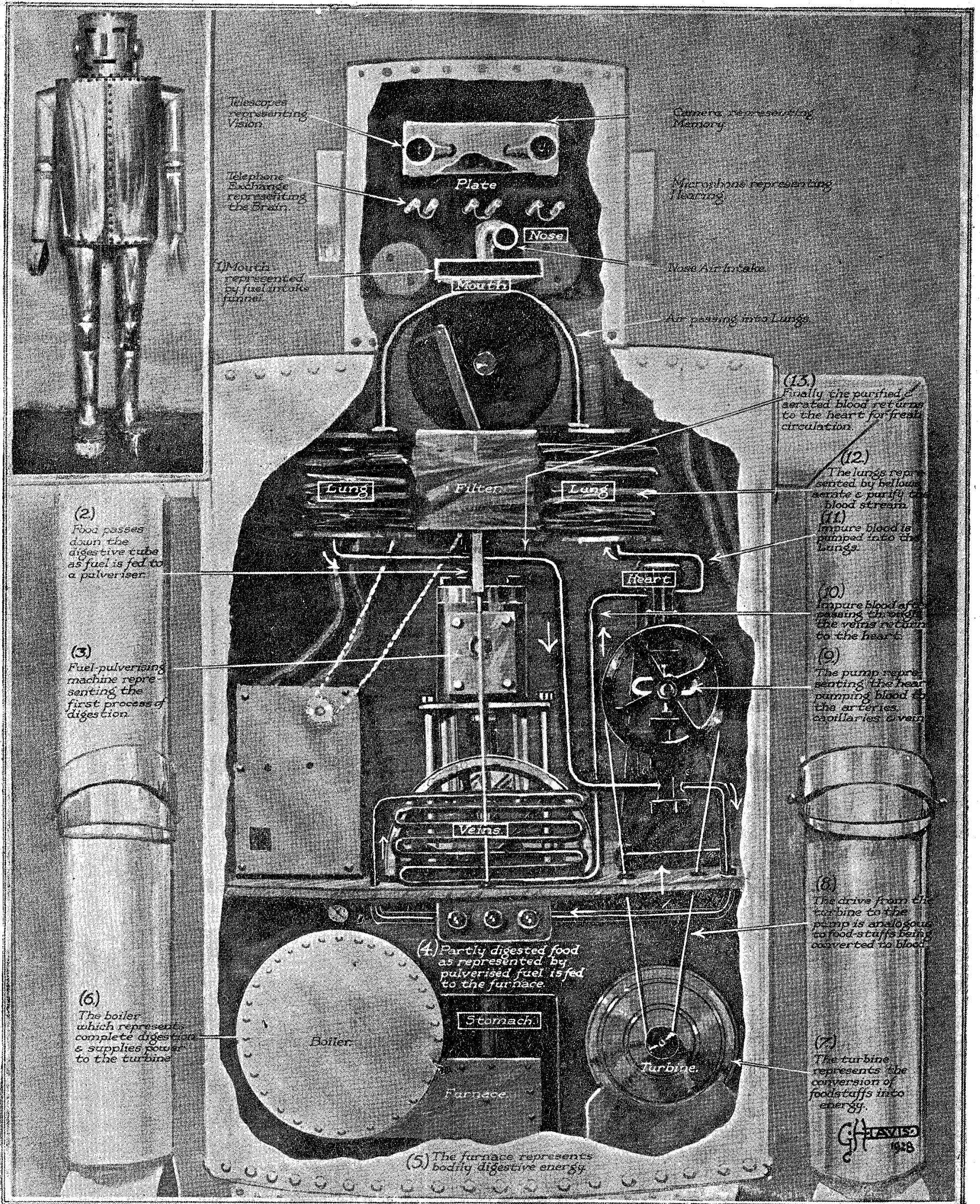

Sophie Arnould

Napolyou

Houdon'un Eserleri

edelim. Eğer merihte zekâ sahibi insanlar varsa onların da kendi varlıklarını anlatmak için buna mümasil işaretlere müracaat etmeleri muhtemel görülmüştür. Şimdi ortada tuhaf bir hadise vardır ki merih arzımıza enyakın bir mesafeye geldiği zaman tezahürediyor: İlk defa Harvart Darülfünununun rasathanesinde görüldüğüne göre merih üzerinde Hey'etşinaslarca (Hellas) ve (Elysium) isimleri verilen işaretler göze çarpmaktadır. Bu işaretler merihin bize en yakın olduğu son bir kaç ay zarfında da görülmüştür. Bu hendesiî şekiller, resimde görüldüğü vechile çok muntazam olup 1892, 1909, 1924 senelerinde müşahade edilmişti. Çizgileri mütenazirdir. Ellaslar 900 mil, Elysiumlar 1200 mil kutrunda. Bunlar elli milyon yıllık bir mesafeden göründükleri ve sebep ve menşe'leri anlaşılmadığı için birer sun'î işaret addedilmektedirler. Böyle büyük hiyeroğlif işaretleri hasıl etmek için büyük bir sahradan su cereyanları geçirilmesi akla gelebilir. Su mecralarının etrafında nebatat neşvü-nema bulur. Bu yeşillikler koyu bir hat halinde uzaktân görülebilir. Tabii su, az bir yer tuttuğu için görülemez. Belki nil vadisi-

nin, kamerden, böyle bir şekilde görüldüğü düşünülebilir. İngilizlere göre merihten bu şekilde bir işaret geliyorsa bizim de aynı işareti çekmemiz, ve neticeyi beklememiz lâzımdır.

Resmimizin aşağısındaki şekli su cerayanı vasıtasıyla işaretlerin nasıl verilebileceğini gösteriyor.

Makineden adam

Son zamanlarda mütefenninler makineden sun'î bir adam yapmışlar ve bir çok işleri ona gördürmüşlerdi. Şimdi de insan vücudunun bütün uzuv ve cihazları makineler vasıtasıyla gösterilmiş ve mektepler için istifadeyi yapma bir adam meydana getirilmiştir. Bugibi şekillere (Robot) ismi verilmiştir.

Bu adamın gözleri teleskop-tandır. Bir telefon tertibatı dimağı gösterir. Kulak mikrofondan olduğu gibi burun vapurların hava borusu şeklindedir. Hafıza fotoğraf camı ve kamerası ile temsil edilmiştir. Hava bir boru vasıtasıyla ciğerlere geçer. Bütün cihaz şu numaralara göre yapılmıştır. 1: Ağız bir honi şeklindedir. 2: Yemekler öğütülmek için hazım borularına gidiyor. 3: Öğütücü makine ilk ameliyeyi gösteriyor. 4: Kısmen öğütülmüş yemekler, mahrukat halinde fu-

runa gidiyor. 5: Fırın vücudun hazım neticesindeki enerjisini gösteriyor. 6: Kazan ikmal edilmiş hazmı gösteriyor ve (turbine) kuvvet temin ediyor. 7: Hazmedilen yemeğin daha doğrusu yanan mahrukatın kudret haline inkılâp ettiğini gösteriyor. 8: Turbinden tulum-baya gidiş: yemek mahsulünün kana karıştığını temsil ediyor. 9: Tulum-ba kalbin kanı damarlara gönderdiğini ifade ediyor. 10: Kirlenmişken veritlerden temizlenmek için kalbe geliyor. 11: Kirli kan tulum-ba ile ciğerlere fışkırıyor: 12 Kö-rüklerle gösterilen ciğerleri, kanın tasfiyesini gösteriyor. 13: Havalanmış ve temizlenmiş kan, deviran için tekrar ciğere geliyor.

Bu yapma adam (New Hortikultural Hale) daki mektepliler sergisinde kânunevvel 29 undan kânunusaninin 5 ine kadar teşhir edilmiştir. Basit bir şekilde vücudun fizyolojisini ifade eder. Bunu Mr. Schofield isminde bir mütefennin yapmıştır. Bir elektrik düğmesine basılır basılmaz kalp dönmeğe ve çarpmaya başlar, ciğerler inip kalkar ve bütün diğer aletler işler. Dimağın hareketi de ayrıca takip olunabilir.

Fennin mekteplere hediye ettiği bu kolaylıkları gördükçe tekrar çocuk olmadığımıza teessüf ediyoruz.

KÂZIM SEVİNÇ